

Xlb. Provisor **Wilhelmus van Haeff** (1631-1679)

Hij is de zoon van Wilhelmus van Haaff sr. **Xb** en werd RK gedoopt te Goch op zondag 7 december 1631. Zijn functie-beroepsaanduidingen zijn o.a. waard-herbergier provisor van het arme mannen en vrouwenhuis, Gemeinmann, Wege- en Puttmeister.

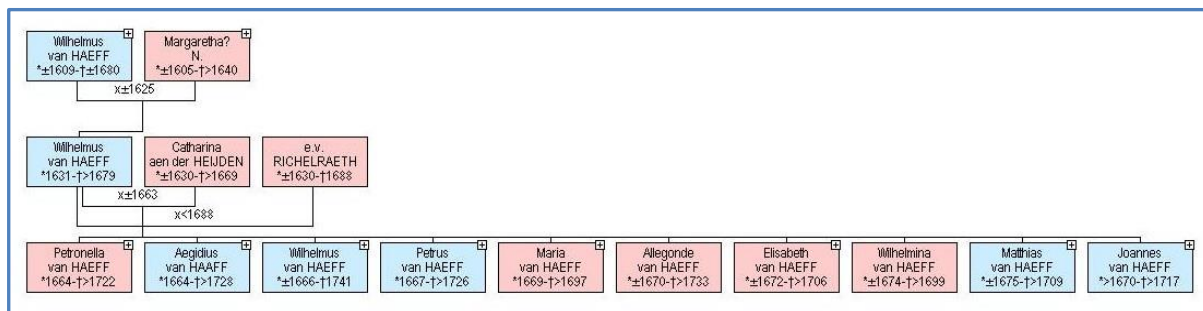
Doop toch gevonden.

Via de genealogie van den Bosch –hoe fortuinlijk kan je zijn als onderzoeker- komt de doop van deze Wilhelmus tevoorschijn. Zijn ouders werden echter niet genoemd maar door een latere rekening uit het jaar 1666 lijkt het het meest waarschijnlijk dat hij de zoon is van Wilhelmus van Haeff (sr.) en dat zijn grootvader Hendrick van Haeff moet zijn.

Wilhelmus wordt de eigenaar en waard van de herberg Het Witte Paard in de Molenstraat. In deze herberg worden waarschijnlijk al zijn 10 kinderen geboren.

De tijd voorafgaande aan de geboorte van Wilhelm is een zeer turbulente. In 1615 wordt Goch door de Hollanders bezet en vervolgens zijn het de Spanjaarden die er tussen 1622 en 1625 de dienst uitmaken. Deze worden vervolgens in 1630 weer door de Hollanders verdreven.

Wilhelmus trouwt RK op zondag 6 mei 1663 te Goch. Trouwgetuigen zijn: Willem van Haeff (zijn neef!) en Gerrit van Richelraet (bevriende, later aangetrouwde familie). Hij overlijdt (minstens 47 jaar oud) te Goch rond januari 1679. Zijn vrouw **Catharina aen der HEIJDEN**, die circa 1630 geboren en RK gedoopt moet zijn, schenkt hem 10 kinderen. Ze overlijdt te Goch ergens tussen 1684 en nov. 1688.

Putmeister

Wilhelmus is evenals zijn vader ook provisor (zaakwaarnemer) van het arme Mannen- en Vrouwenhuis. In zijn jongere jaren is hij Gemeinmann (raadslid) en als Wegemeister is hij verantwoordelijk voor het onderhoud van een deel der straten in de stad Goch.

Buiten dat is Willem ook meester in het Wolweversgilde (1648-1653) en acteert hij ook als keukenmeester van het Schuttersgilde.

Daarnaast had de Stad verschillende waterputten die beheerd dienden te worden door de Püttmeister. Ook Willem bekleedde zo nu en dan deze functie o.a. in 1654. We zien dat een drietal leden van het stadsbestuur verantwoordelijk zijn voor zo'n put. In dit geval is Willem mede verantwoordelijk voor de put bij de herberg *De Zwarte Leeuw*.

Deze organisatiestructuur heeft uiteraard te maken met (drink)watervoorziening en brandbestrijding waaraan de betreffende heren dan leiding dienden te geven. Ook de Gemeinseute werden steeds meer in de hoek van brandwacht gedrongen. Er diende constant over de stad gewaakt te worden want brandveiligheid in een stad met veel vakwerkhuzen en rietgedekte daken, was van levensbelang voor alle bewoners. Het is duidelijk en niet verwonderlijk dat de *van Haaff's* een bijzonder actieve rol vervullen in de bestuurlijke laag van de stad.

Uit dit huwelijk met Catharina laat zich het volgende gezin van 10 kinderen samenstellen:

1. **Petronella van Haeff**, geboren en RK gedoopt te Goch op zondag 10 februari 1664, exact 9 maanden na de trouwdag van de ouders! Doopgetuigen waren Peter Sanders en Joanna Sanders.

Waarschijnlijk betreft het hier een bevriende familie Sanders, aangezien de naam tot nu toe niet in beeld is geweest. Deze doopgegevens komen uit de collectie Langenberg die –hij zij geprezen- voor de oorlog het nodige familie-uittreksels heeft gemaakt en opgetekend. Het oorspronkelijke doopboek is in de nadagen van de oorlog helaas verloren gegaan. Interessant zijn hier de doopheffers die de intensieve familierelatie aangeven met o.a. de fam. Richelraet

Petronella overleed (minstens 57 jaar oud) te Goch na 1722 en ze trouwde rond haar 29^e te Goch. Het kerkelijk huwelijk met **Volter Milius**, geboren en RK gedoopt te Goch circa 1665, werd in 1694 gesloten. Wolter overleed (minstens 69 jaar oud) te Goch na 1734. Waarschijnlijk zijn ze vlak na het overlijden van haar vader rond 1693-1694 in het huwelijk getreden. Hun eerste kind wordt in januari 1695 gedoopt.

Uit dit huwelijk 7 kinderen:

1. **Joannes** Milius, ged. RK te Goch op vrijdag 28 jan. 1695. Getuigen: Gerardus van Richelraet en Joanna Jansen; de vrouw van Peter van Haaff, de broer van Petronella.
2. **Catharina** Milius, ged. RK te Goch op maandag 23 juli 1696 Getuigen: Fredericus van Warnsen en Margaretha van Richelrath.
3. **Jacobus** Milius, ged. RK te Goch op maandag 18 nov. 1697 Getuigen: Wilhelmus van Haef (broer van Petronella) en Helena Milius (wsch. een zus van Wolter)
4. **Jodocus**, Milius, ged. RK te Goch op woensdag 23 juni 1700 Getuigen: Wilhelmus van Richelraet en Cunera Milius.
5. **Johanna** Milius, ged. RK te Goch op vrijdag 16 sept. 1701 Getuigen: Everhardus Ariens en Christina Franken.
6. **Theodorus** Milius, ged. RK te Goch op zondag 28 okt. 1703 Getuigen: Godefridus de Raet en Mechteld Fronhovens.
7. **Frans** Milius, ged. RK te Goch op maandag 4 okt. 1706 Getuigen: Conrad van Richelraet en Cornelia Milius.

Aangetrouwde familie.

Omstreeks 1694 huwt Petronella dus met Wolter Milius te Goch. Ze wonen dan op de hoek van de Kleine Kerkstraat. De exacte datum van hun huwelijk is onbekend evenals de trouwgetuigen. Ook de geboortedatum van Wolter en informatie over zijn ouders hebben we niet kunnen vinden. Het lijkt aannemelijk dat hij tussen 1660 en 1665 is geboren. Bij de doopheffers zien we belangrijkste gelieerde familienamen van terugkomen. Helena, Cunera en Cornelia Milius zouden zeer wel zusters van Wolterus kunnen zijn. Gerardus, Margaretha, Wilhelmus en Conrad Richelraet vertegenwoordigen chronologisch (1695 -1706) dezelfde generatie en stammen uit de familie (waarschijnlijk de kinderen van) de tweede vrouw van Wilhelmus, de weduwe Richelraet

Evert Sriaer gilt jaerlic uijt de be-
huysinge het witte perdt genocmt
op Paschen is 5. noch uijt een stuk
landt op't new erf 5 1/2 is bej 20 - -
Wolterus Milius uijt sijn huys
op den hoek van de kleine kerck =
jaert op servaty dagh den 13 mey
2 1/2 rjden gij: jeder ad 36 s. noch

In **1703** wordt de herberg *Het weisse Pferd* genoemd. Wolterus Millius uijt zijn hujs op de hoek van de Kleine Kerckstraet op Servatij dagh den 13 meij 2 ½ rijder gld: jeder ad 36 st. Evert Ariaens gilt jarlix uijt de huijsinge Het Witte Perdt genoemd op Paschen 15 Daler.

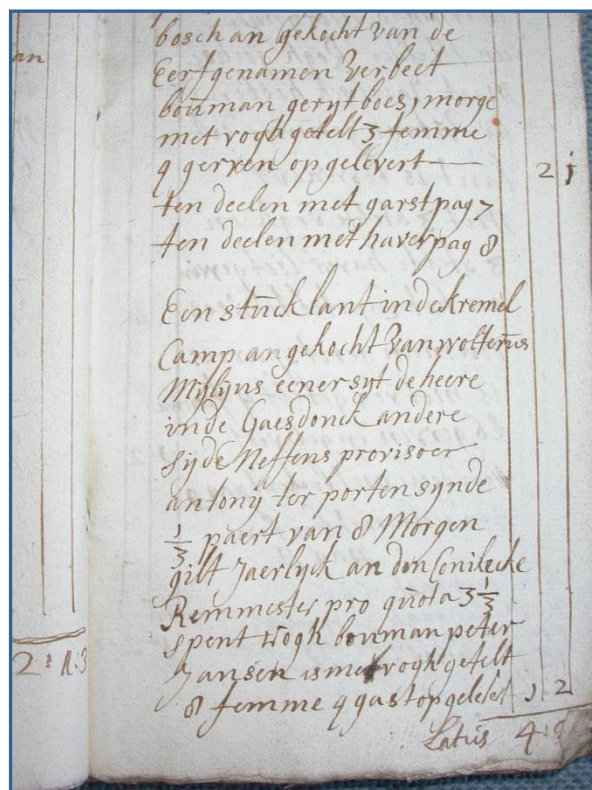
Op 22 jan. 1703 is Petronella van Haeff te Geijsteren samen met Mathias Thomassen, Hubertus van de Burggraeff en Bertrandus Jolij, doopheffer bij doop van Gerarda (Gertruy) Geurts. Deze Petronella is tevens trouwgetuige in Maashees/Geijsteren in 1707 en op 28 febr.1708 en zij is eveneens samen met Jacobus Heijnen en Maria Thomas, te Geijsteren doopheffer bij doop van Thomas Geurts.

1715 Kauffzudul van 1/3 van acht morgen landts in de Cremmelcamp aangekocht van Hre. Wolter Millius tot behoeff der armen spinding, 1714 den 14e may.

Kundt und zu wissen seije hie mitt ein jedermänniglich das vor mir secretario nebst zeugen kommen und erschienen seij Wolter Millius und seine Ehefraw Petronella ten Haaff und haben vor uns ausgetragen und bekandt verkauffet zu haben gleich wie hie mitt sie und in kraft dieses verkaufen an die hiesige H. Provisoren in und zum erblichen behueff der armen spinding ein stuck bawlandt ad ein dritten theil von acht morgen landts in den Cremmelcamp ausser der Frawenpfoort. Einerseits den herren von Gaesdoncks Erb, anderseits Willem ten Haeff der junger, voor auff den gemeinen wegh, hinten auff das graswegken schiesende kennelich gelegenes bawlandt beschwert in die rentmestereij Goch mitt ein dritten theil von 10 spint roggen neue maess. Verkaufer soll den gantzen verkauff von vorgeantes landt bis 1713 inclusive bezahlen, und selbiges quitung dociren und was sonsten ferner von genanten erbzins bezahlet werden muss zu laste der armen spinding.

Forgemelte H: kaufferen haben von mehr genantes landt zu bezahlen angelobt die summe von vierhundert thaler clevisch, jeder ad 30 stuver gerechnet nebst zweij reichtsthaler zur einer recognitie vor vorgeante verkaufferinne. Diese verkauffung ist geschehen 1714 den 14 maj und ist der aenfang dieses landt alsoo forth gewesen. Verkauffern versprechen, das wo uber kurtz oder lang sich noch einig mehr beschwer auf mehr vorgeantes landt sich her vor thun möchte jeder zeit abzumachen und den kaufferen davon zu indemnisiren und schadloss zu halten, auch dieses erb consernirende briefschafften aus zu kehren. Dessen zur wahrheidts uhrkundt und mehrer bekräftigung dieses kauffs contract, haben wir eheleute nebst dazu ersuchten zeugen dieses eigenhändig unterschriben und von secretario beuhrkunden laesen: Sig. Goch 22 januarij 1715. Joh. Junius secr. Wolterus Millius vor mir und mein hausfraw Petronella ten Haeff, Peter Verhoeven als getuige, Jan van den Bosch als getuige.

Ich untergescribene bekenne und zeuge von die H. Provisores namens die armenspinding vor vorge[nan]te kauffpfenningen der vierhundert thaler clevisch nebst die zweij reichtstahler voor gelder auff den 6 julij 1714 richtig und vollkommen bezahlet zu sein ein solches bescheinige und quitire hiermitt.

Goch 22 januarij 1715. Wolter Millius, Peter Verhoeven als getuige, Jan van den Bosch als getuige. (Deze Johannes van den Bosch is gehuwd met een zus van Petronella; Agnes van Haaff.

1715 eveneens: Wolteris Milius op de hoek van het Kerckstraetje gilt jaerlix op servatij den 3 mej 2 ½ daler noch den 6 martij. daler lopent gelt.

1716 Item Wolter Milijus gilt jaerlix op den 1 septembris uijt een stuck lant het Lemsvelt lujt vest brief 1716 den 1 september.

1721 Maashees op 11 mrt.. Jenneke Willems, boedelhoudersche van wijlen Willem Aerts, kent toe aan Peternel van Haeff 9 gulden en 6 stuiver" en Petronella is doopheffer te Goch op 5 jan. 1722.

1731 Een stuck lant in de Kremmelcamp angekocht van Wolterus Milijus eenersijt de heere van Gaesdonck andere sijde neffens provisoer Antonij ter Porten sijnde 1/3 part van 8 morgen gilt jaerlijck an der Coninclicke Rentmester enz.

1734 Ontfanck van Rogh: Een stuck lant in de Kremmelcamp aegekocht van Wolter Milius sinde ½ paert van 8 morgen beswaert aen die Künnikl. Rentmesterij Goch jaers met 10 spint Rogh hier van betalen de provisoren 1/3 het aender de wed.: prov. staten ter Poorten, bouman Peter Jansen voor die halvescheit is een deel met Rogh gestelt.

2. **Aegidius van Haaff** werd geboren en RK gedoopt te Goch op zondag 28 dec. 1664. Doopheffers Petrus van Haeff en Engelbert van Haeff. (beiden ooms en broers van vader Wilhelmus) Later wordt Aegidius ook wel vermeld als Jelis, Jilis of Gillis. Hij ovl. (minstens 63 jaar oud) te Goch? na mrt. 1728, [volgt Xlla](#)
Aegidius trouwde (resp. ongeveer 24 en ongeveer 22 jaar oud) voor de eerste keer te Goch circa 1690, (RK) met **Adelheid WOLTERS**, RK gedoopt te Goch op zondag 6 nov. 1667, dochter van Liffardus WOLTERS en Margaretha PLESS. Ze overleed (minstens 23 jaar oud) te Goch tussen 1691 en 25 nov. 1706 en werd begraven te Goch.

We kunnen uit deze informatie vaststellen dat de eerste twee kinderen uit dit huwelijk in hetzelfde kalenderjaar worden geboren, iets meer dan 10 maanden na elkaar.

3. **Wilhelmus van Haaff**, RK gedoopt te Goch circa 1666, overleden (ongeveer 75 jaar oud) te Afferden-Deest op maandag 31 juli 1741. Hij werd begraven te Afferden-Deest op donderdag 3 aug. 1741, [volgt Xlib](#)

Een exacte datum van doop is niet gevonden. Maar het is vrijwel zeker dat Wilhelmus één van de 10 kinderen uit dit echtpaar is. (Zie zijn levensbeschrijving)

4. **Petrus van Haaff**, RK gedoopt te Goch op zaterdag 12 maart. 1667. Doopheffers zijn onbekend. Hij overlijdt (minstens 59 jaar oud) te Goch na dec. 1726, [volgt Xliic](#)
5. **Maria van Haaff** (ook wel van Haef), ged. RK te Goch op vrijdag 20 sept. 1669 (getuigen: N.N. en Joanna Beckers), overleden (minstens 27 jaar oud) te Goch? na 1697, trouwt voorde eerste keer te Goch op maandag 5 mei 1698, met **Anton Basten**, geb. en RK ged. te Goch circa 1670, ovl. te Goch tussen juni 1698 en aug. 1704. Anton is doopheffer bij geboorte van Henricus, de zoon van Petrus van Haaff en Joanna Jansen.
Maria trouwt voor de tweede keer te Goch circa 1704, (RK) met **Jacobus CLUIT**, geb. en RK gedoopt te Goch? circa 1670 en overleden na mei 1705.

Uit dit huwelijk heb ik 1 kind kunnen traceren:

1. **Gerardus** Cluit, ged. RK te Goch op vrijdag 15 mei 1705 (doopheffers: Henricus van Lochum, loco Joannes van Willinck en Margaretha Simons).
6. **Allegonda van Haaff**, RK gedoopt te Goch in 1670, overleden (minstens 63 jaar oud) te Goch? na aug. 1733. Zij is op 26.8.1733 nog doopheffer te Vierlingsbeek bij de doop van Henrica.
7. **Elisabeth van Haaff**, RK gedoopt te Goch circa 1672, overleden te Goch tussen dec. 1706 en 1723. Zij trouwt te Goch op maandag 29 nov. 1706, (RK) op donderdag 25 nov. 1706 met **Aegidius (Jelis) van den Bosch**. koopman/provisor. Getuigen waren Cornelius ter Port en Godefridus Jansen. Hij is de zoon van Rutger van den Bosch (koopman) en N. N. en werd RK gedoopt te Goch op vrijdag 20 febr. 1665. Hij overlijdt op 61 jarige leeftijd te Goch op vrijdag 12 apr. 1726 en wordt aldaar begraven op dinsdag 16 apr. 1726. Elisabeth moet zijn overleden voor 1 aug.1723 want dan huwt Aegidius van de tweede keer met **Margrit van den Boom**.
Uit dit huwelijk tussen Elisabeth met Jelis van den Bosch wordt 1 kind geboren:
  1. **Joannes** van den Bosch. Hij trouwt voor de eerste keer met zijn nicht **Agne(t)s van Haaff** (een kind van Petrus van Haaff en Joanna Janssen) en voor de tweede keer met **Maria Elisabeth Peres**, geb. te Goch? Circa 1690, RK, ovl. (minstens 39 jaar oud) na juni 1729.

Neef en nicht!

Bijzonder is hier wel dat de zoon Johannes met zijn nichtje Agnetis trouwt, terwijl zijn moeder ook een van Haaff is en zijn vader een van den Bosch. De theoretische mogelijkheid bestaat echter nog dat het hier om een andere Elisabeth gaat. Deze zou dan uit Meerlo afkomstig kunnen zijn en huwde 3 mei 1697 te Afferden (Li) met Joannes Jansen. Is dit misschien familie van de vrouw van Petrus van Haaff; Joanna Jansen?. Waarschijnlijk is moeder (Catharina aen den Heijden) vlak hierna of tijdens de bevalling van Elisabeth overleden. In elk geval hertrouwt haar vader met de weduwe van (Wilhelmus?) Richelraeth. Deze weduwe overlijdt in november 1688 waardoor zijn vader voor de tweede keer weduwnaar wordt.
(De genealogie van van Richelreath was in Goch helaas niet te vinden in 2006). Het echtpaar had in elk geval twee zonen; Gerardus en Conrad en een dochter Joanna die zo tussen 1660-1677 geboren moeten zijn. Misschien de raadsprotocollen nog eens doornemen van deze periode.

8. **Wilhelmina van Haef**, RK gedoopt te Goch circa 1674, ovl. (minstens 32 jaar oud) te Goch na 22.10.1706 als ze nog meter is bij de doop van Agnes, het kind van haar broer Aegidius.

Het is niet precies bekend wanneer Wilhelmina is geboren. We komen in 1674 haar naam voor het eerst tegen en zij past in de rij kinderen van Wilhelmus van Haaff en Catharina aen den Heijden (Maar zij kan ook nog een nicht zijn. Wel leeft ze in dezelfde generatie en zit ze chronologisch op dezelfde lijn.)

Op 18 apr. 1699 wordt gedoopt Joannes van Haeff, zoon van Petrus van Haeff en Joanna Jansen. Doopheffers zijn Hermann Jansen (een oom) en Wilhelmina van Haef (een tante). Deze Joannes overlijdt waarschijnlijk jong, want in de bronnen komen we hem niet meer tegen.

Wilhelmina is op 22 okt. 1706 te Goch ook nog doopheffer bij de doop van Agnes, een dochter van haar broer Aegidius en haar schoonzus Wilhelmina Loevendael. Peter was Jacobus Burger en loco Leonardus Loevendael.

9. **Matthias van Haeff** (ook van Haef), geboren en RK gedoopt te Goch circa 1675, ovl. (minstens 34 jaar oud) te Goch na 1709. Hij trouwt voor de eerste keer rond 1704 te Goch, met **Joanna Kaeten**, zij werd geboren circa 1680 en overleed (minstens 25 jaar oud) tussen juli 1705 en mei 1708.

Uit dit huwelijk 1 dochter:

1. **Joanna van Haeff**, geb. en RK ged. te Goch op woensdag 8 juli 1705 (doopheffers waren: Cornelius Kruill en Visken Kaeten).

Matthias van Haeff trouwt voor de tweede keer te Goch vóór 1709, (RK) met **Catharina Jansen**, geb. te Goch? circa 1680, ovl. (minstens 29 jaar oud) na 1709.

Uit dit huwelijk voor zover bekend ook 1 dochter:

2. **Helena van Haeff** geboren en RK gedoopt te Goch op woensdag 13 febr. 1709. Doopheffers waren: Peter Sorgen en Henrica von Schewick. Zij is mogelijk ook doopheffer bij Wilhelmus van Haeff te Swolgen.

10. **Joannes van Haeff**, geb. en RK ged. circa 1676, ovl. (minstens 41 jaar oud) te Goch na 1717, tr. te Well? Voor 1701, kerk.huw. (RK) met **Margaretha Huyskens**, geb. circa 1675, RK. Zij overlijdt (ongeveer 61 jaar oud) te Horst op dinsdag 23 oktober 1736.

volgt XlId.

Hij wordt in 1730 nog te Goch genoemd als hij door Wolterus Pruijs wordt opgevolgd als provisor van het Armenhuis.

Na het behandelen van de kinderschaar gaan we verder met het leven van **Wilhelmus van Haeff**. Na het overlijden van zijn vrouw Catharina van der Heijden trouwt hij voor de tweede keer te Goch (voor nov.1688) met de weduwe van Petrus of Wilhelmus (?) **Richelrath**. Helaas kennen we haar naam niet hoewel hier uitgebreid naar is gezocht. Ze wordt circa 1630 geboren en zij overlijdt (ongeveer 58 jaar oud) waarschijnlijk te Goch in nov. 1688.

Uit dit 2e huwelijk met van Haeff komen geen kinderen meer. Uit haar eerste huwelijk met Richelraet zijn tussen 1650-1670 in elk geval drie zonen; Gerard, Conrad en Willem Richelraet geboren. Hun vader woonde in 1665 in de Molenstraat. Zowel de trouwdatum als de datum van overlijden is onbekend. Ook is er bijna geen indicatie voor de duur van het tweede huwelijk

1652 Op z'n 21^e wordt zu *Küchemeister* angeordnet die abgestandene Konigh [ ] Johan Keisers und Wilhelm van Haeff ....

1659 Op 3 jan. wordt *Wegemeister Rentmr. ten Haeff en Gemeinmann Wilhelm ten Haeff* genoemd. Op 4 febr. zijn Willem Haef en Ruth van Bosch te Goch trouwgetuigen bij het huwelijk van Hendrik Bux en Anna Senekens.

1661 Op 3 jan. wordt Rentmr. ten Haeff genoemd als Wegmeister der Steinporte, Gemeinmann is dan Wilhelm ten Haeff.

1662 Begin januari wordt genoemd *Wegemeister von die Steinporte; Rentmr. ten Haeff en Gemeinmann Wilhelm ten Haeff*. Waarschijnlijk hebben we hier weer dezelfde situatie. Vader rentmeester en zoon Willem Gemeinmann.

1662 Op 28 aug. huwt Petri Lax met Maria Michels. Testes: Willem van Haef en Jan Michels.

Carrière.

Vanaf 1659, als Wilhelmus jr. 28 jaar oud is, lijkt het erop dat hij als Gemeinmann voor het eerst in de openbaarheid treedt. Het is ook het jaar dat hij voor het eerst als trouwgetuige

wordt genoemd. Gezien de huwbare leeftijd van Wilhelmus, is het zeer aannemelijk dat hij ook trouwgetuige is bij de vrienden uit zijn eigen sociale klasse. Dit geeft dus ook een bepaalde sociale relatie aan met o.a. de families Lax en Michels. Maar ook de zeer gegoede familie van den Bosch is op verschillende fronten gelieerd aan de familie van Haeff.

Al in 1652 wordt hij als Kuchemeister van het St. Georgiusgilde vermeld. Zijn vader is rentmeester van de stad dus is zijn functie als raadslid zeer goed te verklaren. Bovendien zitten de van Haaff's al eeuwen in het stadsbestuur van Goch en maken zij deel uit van de bestuurlijke sociale structuur van de stad.

Wilhelmus trouwt dus op 16 mei 1663 met Catharina aen den Heijden. Getuigen zijn Wilhelmus van Haeff en Gerrit Richelraet. De getuige Wilhelmus is de neef van de bruidegom. Ook de rol van de tweede getuige; Gerhard Richelraeth is speciaal! We komen daar later op terug.

Een vraag die zich aandient is, waar Catharina vandaan komt? Is de familie aen den Heijden afkomstig van Goch en is er nog iets meer over deze familie te vinden? In 1655 kwamen we eerder Joannes en Anna van der Heijden tegen. Wie waren de ouders van Catharina? In elk geval komt de naam slechts sporadisch voor en maakt deze familie geen aantoonbaar onderdeel uit van het stadsbestuur dan wel van de *regentenclub* van beide armenhuizen.

1663 Op 21 aug. wordt gedoopt Catharina, de dochter van zwager Ruthger van den Bos. Doopheffers: Wilhelmus Haef en Aleidis a Lochum. 1663 ... *ontvangen van provisor Willem ten Haeff utter in die Roggestraet gelegen huijsingh van Engel Jansen, ½ daler so betaelt met 22 ½ st.*

Collectie Langenberg.

Er is een duidelijke relatie tussen de families van den Bosch en Van Haaff. Via de collectie Langenberg, de vroegere archivaris van het Gocher stadsarchief, kennen we een viertal kinderen waarvan de exacte doopdata bekend zijn. Deze zijn chronologisch in dit overzicht verwerkt. Gelukkig heeft Langenberg voor de oorlog het nodige uit het Gochse archief bewerkt, opgetekend en vastgelegd. Zijn gegevens zijn gelukkig wel bewaard gebleven in tegenstelling tot de originele stukken en protocollen die tijdens de nadagen van de oorlog door een bombardement werden vernietigd.

1664 In januari wordt gesproken van *Gemeinmann Wilhelm ten Haeff* en op 10 febr. 1664 wordt te Goch geboren Petronella dochter van Wilhelmus van Haaff en Catharina aen den Heijden. De doopheffers Peter en Joanna Sanders zijn qua familierelatie onbekend.

Op 28 dec. van hetzelfde jaar wordt hun zoon Aegidius (Gillis of Jillis) gedoopt. Doopheffers zijn Peter en Engelbertus van Haeff. (Waarschijnlijk allebei ooms van de boreling, ofwel broers van vader Wilhelmus)

1665 Willem van Haeff wordt genoemd als provisor van het Arme vrouwenhuis te Goch.

Provisor ofwel zaakwaarnemer.

Dit is de eerste vermelding van Wilhelmus als provisor van het Arme vrouwenhuis. Ik ga ervan uit dat dit op zijn 34e jaar de volgende stap in de maatschappelijke carrière van Willem is en dat hij in 1665 voor het eerst als provisor optreedt.

Er lijkt een lijn te zitten om als bestuurder carrière te maken. Eerst werd je Gemeinmann (adviesfunctie op jonge leeftijd zonder directe verantwoordelijkheid), vervolgens schepen, burgemeester of provisor van het arme mannen- of vrouwenhuis, om daarna vanaf je 30 jarige leeftijd op te klimmen naar het ambt van rentmeester dat vaak pas na het 40e levensjaar lijkt te kunnen worden bereikt. De top lijkt het ambt van Richter te zijn, maar dan moet je je sporen wel hebben verdiend en buiten een stuk levenservaring en juridische kennis ook een onbevlekt blazoen hebben.

1666 Op 5 april lezen we het volgende: *Wegen Wilhelm ten Haeff das derselbe in der Kuhstrasse auf verschiedenen Orten Placken (plaggen) gehauen und die Guess (afvoer van*

water) verdorben hat, ist resolviret (besloten) den selben dazu zu hören, citirt (op te roepen), erschienen und ist ihme auferlegt das Er solche entblössete ohrten widerum befahren solle, und dabey eine Brüchte (straf) von drey goldgulden binnen 14 Tagen zu bezahlen hat.

Het verweer van Wilhelm ten Haeff Petzer was dat hij uit 1622 noch een vordering had op de stad van 22 Daler en 8 Stueber mit begehren dass Er seine schatzung daran kürtzen möchte, gleich wie albereits 8 Daler auch von anno 1664 gleichfals einbehalten ist. Ihme ist ein solches zugestanden.

Petzer.

Wat de toevoeging Petzer betekent is onduidelijk. Het woord betekent letterlijk: verklikker of verrader, maar of dat hier ook zo bedoeld is in een officieel protocol? Betreft het een toevoeging om de verschillende Willems uit elkaar te houden? Of is het een bijnaam? In 1679 wordt de toevoeging – we zagen dat eerder- Polser (pols- of peilstok) gebruikt.

Duidelijk is ook dat er langs de Koestraat niet zomaar ongestraft plaggen gestoken kunnen worden en dat de (afvoer)goot voor de waterafvoer ook in goede doen dient te blijven. Het levert Willem een boete van 3 goudgulden op en wel binnen twee weken te betalen.

Als antwoord maakt Willem duidelijk dat ze dat dan maar moeten aftrekken van de vordering van 22 daalder en 8 stuivers die hij nog steeds op de stad heeft. In 1664 is dit kennelijk ook al eens gebeurd voor een bedrag van 8 daalder.

Op 21 juni 1666 wordt Wilhelm van Haeff genoemd als schutterskoning van het Gochse St. Georgiusgilde. *Den 21 junij gleichfalls utt die gewöhnliche Doehlen und durch der koningh uff ihr Schieven geschossen und Wilhelm ten Haeff Wilhelms Sohn, is koningh geworden hierzu Bürge (borg) vor das Silber gestelt Rutger van den Bosch und Wilhelm ten Haeff In 't Wijse Pferd. Dieser Konigh had gethan wie die voriger.*

Wilhelmus schutterskoning

Hier is heel mooi de vader-zoon relatie te zien. De zoon wordt in 1666 dus Schutterskoning. Zijn vader staat borg voor het koningszilver. Beiden zijn dus nog in leven!! Hij is tevens eigenaar van de herberg *In 't Witte Paard*. Deze herberg is 11 jaar later, in 1677, ook nog in het bezit van Willem van Haaff die dan als Wirt genoemd wordt. Voordat hij eigenaar van het

Witte Paard werd had hij een behuizing in de Vosstraat. Zeer waarschijnlijk is dit "*De bonte Pels*" waar later aan gerefereerd wordt. (Nr 26 op de kaart is de Vosstraat, lopend van de Markt naar de Vospoort (nr.9).

Deze herberg *Het Witte paard* was een geliefd onderkomen voor de Gocher handwerks- en schuttersgilden, die hier hun verschillende feesten en bijeenkomsten hielden. Ook de leden van het St. Georgius-schuttersgilde waren hier regelmatig te vinden. Uiteraard heeft deze zeer oude herberg een flink aantal verschillende eigenaren gekend waaronder bijvoorbeeld Peter

von Richelrath (rond 1720) en Johann Koonen (Gastwirt in 1754). Ook zwager Johan van den Bosch is eigenaar geweest.

Zoon Wilhelmus wordt rond 1666 geboren. Hij huwt later met Gertrudis Abels en overlijdt op 31 juli 1741 te Afferden-Deest. Hij is de zoon van Wilhelmus en Catharina aen den Heijden. [Volgt Xlib](#)

1667 Op 12 maart wordt te Goch zijn zoon Petrus gedoopt waarbij de doopheffers zijn: Wilhelmus van Haeff en Margaretha van Haeff. [Petrus volgt Xlic](#)

Deze doopheffer Wilhelmus zou de grootvader van de boreling kunnen zijn of de neef Wilhelmus. Tante Margaretha is een zus van vader.

In 1667 wordt nogmaals gesproken van *Konich Wilhelm ten Haeff*. Dit handschrift uit het gildeboek is zeer lastig te transcriberen. Zeer waarschijnlijk betreft het hier zijn opvolging als schutterskoning door Matthias Nederkohrn.

1668 Op 10 januari en 15 juni wordt Wilhelm then Haeff genoemd als Gemeinmann en op 17 juli, Willem van Haeff als provisor.

Willem is op 4 febr. 1669 samen met Ruth van den Bosch nog getuige bij het huwelijk van Hendrik Bux en Anna Senekens. en op 20 sept. wordt zijn dochter Maria gedoopt. Doopheffers waren N.N. en Joanna Beckers.

1670 Op 1 jan. wordt Wilhelm then Haeff opnieuw genoemd als Gemeinmann. Dit jaar wordt er opnieuw een dochter geboren die de naam Allegonda ontvangt. Op 23 juni wordt *zu Küchemeister gestellet Wilhelm van Haeff in das weisse Pferd*.

1671 Op 2 jan. komen we Wilhelm von Haeff, Ruthger van den Bosch en Henrich Fuest als Gemeinleute van de stad tegen. Van 1 aug. 1671 tot 1 aug. 1672 is Wilhelm ten Haeff niet als Gemeinmann in de protocollen terug te vinden

1672 Op 2 juni lezen we het volgende: *Der Bürgermeister de Pottre trug E.E. Magistrat für welcher gestalt ihm von Wilhelm von Haef den Jüngeren und auch Liesbeth Bartels geklaget hatte das die Wachten ihre Karren so mit Kohrn geladen nicht ausser der Stadt haben wollen passiren lassen.*

Roerige tijden.

Vervelende teksten die lastig te begrijpen en te interpreteren zijn hoewel ze redelijk zijn te transcriberen. Willem klaagt hier samen met Elisabeth Bartels bij de magistratuur dat hun met koren geladen karren door de poortwachters zijn tegengehouden. Ze mogen hun graan dus kennelijk niet de stad uit rijden. Onderstaande zou kunnen verklaren waarom dit niet wordt toegestaan?

Machtsstrijd

Van 1672-1678 werd er namelijk oorlog gevoerd tussen de Fransen en de Hollanders. Lodewijk XIV probeerde de Verenigde Nederlanden inclusief de door de Spanjaarden veroverde gebieden van de Nederlanden in zijn macht te krijgen. Hij sloot een verbond met de Bisschop van Munster en de aardsbisschop van Keulen en bracht een leger van 180.000 man op de been om de Nederlanders en de met hen verbonden Brandenburgers op de knieën te krijgen.

Dit veroorzaakte veel troepenbewegingen en ook Goch ontkwam niet aan krijgshandelingen en doortrekkende (lees rovende) troepen. In deze roerige tijden spelen de machthebbende families van Goch hun rol en besturen ze de stad naar beste kunnen.

Fransen bezetting

Op 13 augustus 1672 weet de Gochse burgermeester de Potter (Pottre) te voorkomen dat de Franse troepen via Goch en Uedem richting Wesel marcheren. Het stadsbestuur doet er alles aan om te voorkomen dat deze plunderende bendes een omtrekkende bewegingen maken en niet door de stad trekken. Dat dit niet helemaal *om niet* was kunnen we uit het volgende opmaken *und es sollte auch ein wenig Geld daran spendiert werden muessen*.

Al snel hierna moet Goch echter zijn haver in Nijmegen gaan kopen en het is waarschijnlijk ook de verklaring waarom Wilhelmus van Haeff een paar maanden eerder zijn koren niet (meer) de stad uit mocht brengen.

Enige tijd later, op 23 november 1672 wordt Goch toch door de Fransen veroverd, waarbij een deel van de stadsmuur en de Vospoort zwaar worden beschadigd. Ruim twee weken later, op 12 dec. trekt het grootste deel van de Franse troepen weer verder richting Weeze.

Bij voortdoring moeten de Gochenaren karren hooi, stro en haver leveren voor de bezetter en naar Grave doen brengen.

Verder wil de stad de Provisoren van de Bruderschaft zu Unserer Lieben Frau bij laten dragen in het onderhoud van weeskinderen. De regenten van dit wolweversgilde wijzen dit echter af omdat ze sinds oudsher vrij en onafhankelijk willen kunnen handelen, zonder dit door de Magistraat opgelegd te krijgen.

In de winter van 1672-1673 liggen Franse soldaten in Goch in winterkwartier. Al deze mannen moesten een plekje vinden. De in de stad gevestigde Mennonieten en Calvinisten trokken hierdoor weg en vluchtten o.a. naar Haarlem. De Fransen vorderen eten en voer voor hun paarden en de Gochenaren worden ook financieel uitgekleeft en dienen oorlogsschatting te betalen. Hun gastheren worden bedreigt en hun vrouwen worden lastig gevallen en/of verkracht.

De Franse commandant ontvangt 200 daler per maand opdat hij voor vrede in stad zal zorgdragen en om zijn manschappen in toom te houden.

De stedelijke belastingen worden steeds verder verhoogd omdat alles in de bodemloze put van de hebzuchtige onderdrukkers verdwijnt. Vanaf 13 april 1673 dient de stad elke dag 100 Reichstaler bij te dragen. Ook de Gemeinsleute worden nu bij het crisisberaad van de Magistratuur betrokken. Ze verlangen op hun beurt dat er nog eens 20 voorname burgers bij het overleg komen omdat het bestuur de verantwoording niet alleen kan en wil dragen.

Men beroept zich op een overeenkomst uit 1649 waarin het niet toegestaan is om schattingen op te leggen en de stad leeg te plunderen, maar of de bezetter zich hieraan iets gelegen laat liggen valt sterk te betwijfelen.

In de loop van 1673 zijn het eerst de Franse en later de Brandenburgse troepen die koren, hooi en stro verlangen in de daarvoor door hen ingerichte depots.

In **1672** wordt Willem's dochter Elisabeth te Goch geboren. De exacte datum is onbekend. Deze Elisabeth huwt in 1706, op haar 34^e, met Aegidius van den Bosch.

Op 2 aug. en 27 september is Wilhelm van Haeff weer als Gemeinmann actief.

1674 Pas op 15 jan. en 19 okt. wordt *Wilhelm von Haeff* weer genoemd als Gemeinmann van de stad en in dit jaar wordt te Goch ook hun dochter Wilhelmina geboren. *In den Jahren 1670-1674 war Wilhelm van Haeff durch eine in die Gaswirtschaft Das weisse Pferd abgehaltene Zehrung (vertering) der St. Georgiusgilde als Wirt beglaubigt (bevestigd).*

1675 In het gildeboek van de schutterij komt Wilhelm van Haeff ook voor. *Zu Küchemeister ist gestellet Wilhelm van Haeff in's Weisse Pferd und Gerhard ten Richelraath.* Op 4 januari komt *Wilhelm von Haeff* opnieuw voor als Gemeinmann en Wegemeister van de stad.

Dit jaar (1675) wordt Matthias geboren, zoon van Wilhelmus en Catharina. Matthias huwt voor 1709 met Catharina Jansen en overlijdt na dit jaar. Op 25 juli en 5 september wordt *Wilhelm von Haeff* weer genoemd als Gemeinmann.

Oorlogsschatting

In augustus 1675 moet de stad bij een aantal vooraanstaande burgers geld lenen om alle kosten van ingekwartierde Franse troepen te kunnen voldoen. Willem draagt maar liefs 150,- Thaler bij, het dubbele van de andere contribuanten. Verschillende van de daarbij behorende schuldbekentenissen zijn in de 18^e eeuw overgegaan *an die Armenverwaltung*. De stadsuitgaven rijzen de pan uit en zijn groter dan de inkomsten.

De 26^e bezoekt Prins Friedrich von Brandenburg de stad. Hiertoe worden de straten met bloemen bestrooid en met meitakken afgezet. Even daarvoor hadden de Franse troepen de stad verlaten en in oktober zijn het dus weer de Brandenburgers die de bescherming van de Gochse stadsmuren zoeken. Steeds weer draait de stad (lees zijn burgers) op voor de verblijfskosten van de overheersende aanwezige troepen.

1675 Op 1 aug. *Vier Obligationen der Stadt Goch über Gelder, die diese zur bezahlung der anlässlich der französischen Einquartierung entstanden Kosten aufgenommen hat. Es haben geliehen: Siebert Bucken 75 klev. Thaler, de Schöffe Jakob Schad 64 Thaler, der provisor Wilhelm von Haeff 150 Thaler und Thomas Ameldunck 94 Thaler.*

1676 Zoon Joannes wordt in dit jaar te Goch geboren. Rond 1705 huwt hij met Catharina Isermans en heeft mogelijk een tweede huwelijk met Margaretha Verheijen op 24 jan. 1719. Op 29 sept. lezen we het volgende: *Bücker contra Haeff, den letzten auferlegt den Pfachtern dass dritte Theil des questionirten Koelgrund (koolgrond) verabfolgend zu lassen*. In een vermelding van 22 juni van dit jaar wordt als koning van het St. Georgius schuttersgilde genoemd Wilhelm van Haeff in het Witte Peert, tot Bürge (borg) heeft hij gestelt voor het Silver Luitenant Reiner und Gerhardt van Richelraath.

1677 Op 1 jan. *statt von Rhentmeistern Hagens, Wilhelm von Haeff ahngeordnet*. Op 2 febr. wordt Gemeinmann *Wilhelm von Haeff* genoemd en op 25 okt. lezen we het volgende: *Resolviret das bey der Wittibe de Rhatt (weduwe de Raet) der Capitain, bey Hagens der Lieutenant, bey Sommels der Fendrich (vaandrich) und bey van Haeff im Gastwirtschaft Ins Weissen Pferd der Quartiermeister gelegt werden solle.*

1678 Provisor Haeff heeft fl. 6.-- betaald en provisor Haeff de jonge fl. 1.20.— . In één (ander) stuk komt twee maal provisor *Wilhelm van Haeff* voor, beiden voor fl. 1.7.-

Het Witte Paard.

De herberg Het Witte paard, waarvan de eerste vermelding al uit 1624 dateert, komt hierna vrijwel zeker in eigendom van de familie van Richelraet. In 1644 was Peter van Richelraet de eigenaar. Hij werd opgevolgd door Thies van Dehlen die het waarschijnlijk rond 1665-66 aan Willem van Haaff verkoopt. Vanaf 1666 is deze Gastwirtschaft dus het eigendom van de 47-jarige zoon Wilhelmus van Haaff! Twee jaar eerder is deze Willem reeds Küchemeister voor het schuttersgilde in dezelfde herberg.

Na 1677 (tot zeker na 1692) is het Willem van Richelraet de stiefzoon van Wilhelmus van Haaff die er de scepter zwaait. Van Haaff trouwt rond deze tijd voor de tweede keer met de moeder van deze Willem van R. Dus het blijft (of het komt weer) in de familie. Wellicht dat een en ander in een huwelijkscontract is geregeld?

Van 1701-1703 is het Evert Ariens de bezitter terwijl Peter van Richelraet (de broer van Willem) daarna weer de jaarlijkse rente van 15 Thaler aan het Arme Mannenhuis voldoet.

Het lijkt er ook op dat Willem' s vader (Wilhelmus-Hendrickszoon) rond 1678 nog steeds leeft. Hij zou dan rond de 88-90 jaar moeten zijn. Inmiddels bestaan er dan weer drie gelijktijdig levende Willems! Vader (opa) Willem, hijzelf en zijn 12 jarige zoon (geb. ca. 1666, die later met Gertrudis Abels trouwt!).

Onze (deze!) Wilhelmus hoorde tot de meest welgestelde burgers van de stad, want zijn naam komt heel regelmatig in allerlei geschriften voor. Tevens wordt hij dus genoemd op de lijst van negen burgers die op 27 juni 1679 de stad opnieuw geld lenen om aan de exorbitant hoge schattingen van de Fransen te kunnen voldoen.

Er waren slechts vier herbergiers die *Nachtlager* (= nachtverblijf) *hielten*. Hieronder dus Wilhelmus van het Witte Paard. We zien ook dat de staf (kapitein, luitenant, vaandrig en kwartiermeester, keurig over de 4 herbergen wordt verdeeld. Iedere gelegenheid pikt z'n graantje mee!

Ook werd het door de schutterij zelf gebrouwen feestbier ter gelegenheid van het koningsschieten, in het Witte Paard genuttigd.

Was dit feestbier wellicht uit de eigen brouwerij van Wilhelmus afkomstig? Uit latere bronnen weten we dat het Witte Paard vroeger aan het Wittepaardenstraatje lag. Johan van den Bosch (die gehuwd was met Agnes van Haaff) trekt deze herberg in de 18^e eeuw bij zijn huis aan de Molenstraat. Zeer waarschijnlijk lag het dus (bijna) op de hoek van beide straten (nu Adolf Kolping straat-Molenstraat). Dit schijnt tevens het latere huis van historicus Schlüpers te zijn geweest. (Op de kaart is 12 en 17 het Witte paarden straatje en 13 is Molenstraat)

1678 Uit de volgende vermeldingen kunnen we nog steeds de chronologische aanwezigheid van Willem aantonen. (Weeze Lijfgewinsboek). *Een stuck [1 morgen] lands, aen die Hees genant, oost Kaedt in gen Ollandt landt, den freijher van Wissen toebehorende, item Willem ten Haeffs van Gogh landt, item des Hoeckhuijs landt die Freijhere van Wissen, suijdt 't selve hoeckhuijs landt, west Richter Heuckelom hoffs landt, nordt die Hees.*

(Weeze) *Den kleinen koepass, aen den voorsijde aenschietende op de Leijgraeff mit enigh holt belopen, oost den Leijgraeff, suijdt Willem ten Haeffs pass, west freijherr van Hertefeldt (modo Derrick toe Vurt) hoffs pas, bij die Capell gelegen, nordt Urbanus hoffs pass, modo Peter Driessen.*

1678 op 23 mei komen we een vermelding tegen waarbij *Geurt Jehrmans, Wilhelm von Haeff zum Püttmeistern dess vor Jehrmans Haus stehenden Pütts ist zugefügt*. Op 27 okt. wordt wederom gesproken van Gemeinmann Wilhelm von Haeff.

1679 Op 4 en 19 jan. is er sprake van Wegemeister Wilhelm van Haeff en op 27 juni lezen we het volgende: *Resolvirt dass folgende personen zu abtragung vor dem Französische Contribution, in abschlag ihres vor diesem angeschlagenen Contingents der Stadt vorschiesen sollen, jedweder 100 Gulden. Bürgermeister Nederberg, Scheffen Montenach, Rentmr. Hoeckelum, Wilhelm von Haeff der Junger, Geurt Jahrmans, Jan Jansen, Emondt Fremerey, Gerrit von Richelraet, Dirck Thiessen und Dirck Peters Lan.*

Tussen 1680-1681 is er in verschillende raadsprotocollen sprake van Wilhelm van Haeff.

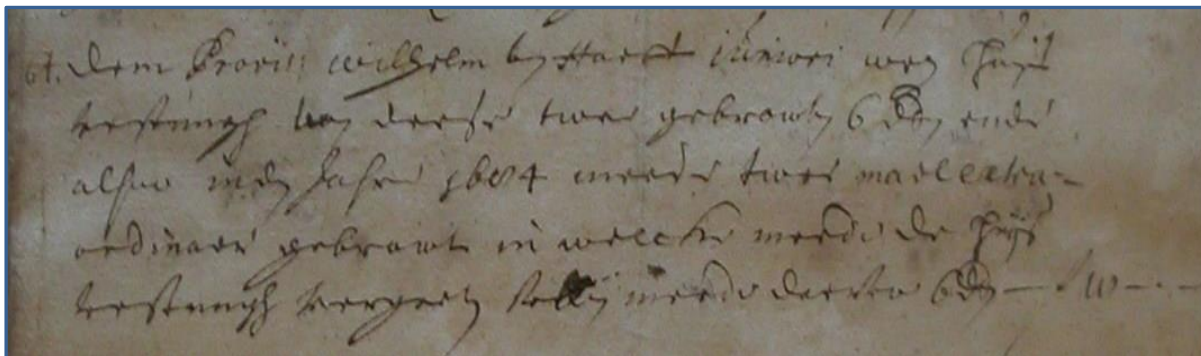
1682 In een rekening uit 1682 komt twee maal Wilhelm Haeff voor. Eenmaal voor fl. 69.24.-- en eenmaal voor fl. --.6.-- (vader en zoon?). Na een opsomming van de schutterijleden en de vermelding van het feit dat Johan Reinholts koning is geworden, staat aan het einde geschreven: *Noch gehoren onder de Compagnie en hebben in de Herberghe mede verteert, Provisor Johan Fonck, Provisor Wilhelm van Haeff en Provisor Peter Lax. En is noch op nieuw aengenommen Matthies Wijers. Aerndt Hendrickx ist sieck en Geurdt Martteuss absent.*

Op 5 jan. en 30 dec. wordt Gemeinmann van Haeff in een raadsprotocol genoemd.en op 23 maart wordt Wilhelm van Haeff slechts één maal vermeld voor fl. 2.11 ½.--

1683 Op 18, 26 jan. en 8 mei wordt gesproken van Gemeinmann van Haeff.

1684 Toch nog twee maal Wilhelm van Haeff in één stuk (vader en zoon) fl. 2.13.--

In 1685 wordt de ledenlijst van de schutterij voorzien van een aantal opmerkingen, zoals *obiit* (overleden) met of zonder datum en in het geval van Willem van Haef stond vermeld: *afscheidt genohmen*.

Afscheidt genohmen.

Op 17 juni 1669 wordt het huishoudelijk reglement van de Gochse schutterij van St. Georgius herzien en bekrachtigd met de handtekeningen van alle leden van de schutterij. Willem van Haef zet daar een vlotte handtekening neer. In 1685 wordt deze ledenlijst voorzien van een aantal opmerkingen, zoals *obiit* (overleden) met of zonder datum en in het geval van onze Willem van Haef “*afscheidt genohmen*”. Dit betekent m.i. dat deze Willem in 1685 nog niet overleden is, maar niet meer actief aan het schuttersleven deelneemt!

1685 *Reckening over twee gebrowten in martii ende novembris. Idem provisor Wilhelm van Haeff juniori wegen prijs vestungh van dese twee gebrowten 6 daler ende alsoe in den jahre 1684 mede twee mael extraordinaer gebrowt in welcke mede de prijs vestungh vergaen sollen mede daertoe 6 daler 10 st. Betaald aan Haeff junior 4 gld. 9 st.*

1690 De 16e januari. Der Rentmeister Gerhardt von Richelrath bracht E.E. Magistradt vor welcher massen Er verschiedene pretensiones undt forderungen mit seine Stieffvatter Prov. Wilhelm Haeff hatte ausstehen mit welchem Er ungeachtet alle geistliche ansuchen zu keiner wichtigheit kommen könnte. Er suchend E.E. Magistratt damit Er eine wichtigkeit mit seinem Stieffvatter bekommen möge, über folgende punkten.

1. Erstlich hatte Er Provisor Haeff mit seiner des Rentmr. Richelraths Mutter sal. in tacht (huwelijk, echt) unter anderen beseten zweij morgen landts welche Er in november 1688 besaet als die Mutter in selbiger Monat gestorben ist nun cessirte die Pacht nach des Mutters Tot, undt käme ihnen die Halbscheidt der Spaldt diesem ungeachtet hatte der Stieffvatter Provisor van Haeff diese Spalt mogen einfahren undt die then lasten auch verkauff, baht deren restitution (teruggave).

2. Zweitens hatte Er Rentmr. Richelrath wieder seinem Stieffvatter Prov: Wilhelmus van Haeff, zu praetendiren verschiedene punkten von verpflichteten gelder und pacht wogegen desselben auch wider zu praetendiren könnte statt viele ahnsuchungen zu keiner lujde kommen konnte versuchte E.E. Magistradt dazu definitive terminum zu prefigiren.

3. Drittens das dem selben mögte auferlegen die Reparation der gehalten pacht [gut] massen undt beij zeiten nach voor [ ] vernisten gleich wie Er vor Sohn hat versprochen.

Versteht dem selben aufzulegen dass Er seinen jungsten Bruder Wilhelm moge ausrichten und bezahlen die fünffzigh gulden die ihme folgens Hayrathscontract noch zukäme undt in Fall (genannter) Stieffvatter zu deren günstliche Leistungh für uns bequemen wollte praetendiren Er in solchem Fall van allen Kosten resolviret dass weilen Prov. Wilhelm Haeff citaty [auff] erschienen, den sollen aber mahl citiren lassen.

Weduwe van Richelraet.

Vrijwel zeker betreft het hier de in 1631 geboren Willem die voor 1688 (wsch. rond 1677) voor de tweede keer is gehuwd met de moeder van Gerhard en Willem Richelraet, want in november 1688 overlijdt zij als 2^e echtgenote van Willem van Haeff.

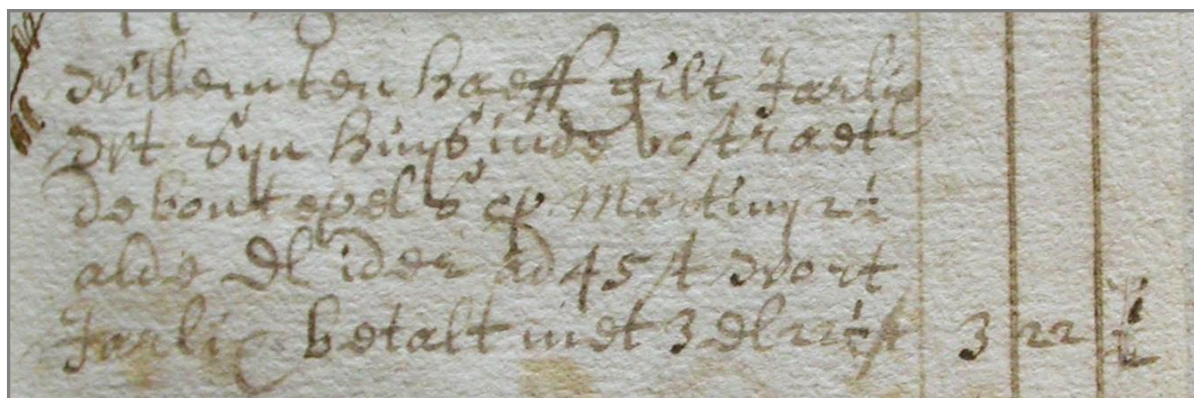
Dit betekent eveneens dat zijn biologische moeder voor 1688 moet zijn overleden. Bekijken of is te achterhalen van welke familie deze tweede vrouw (wed. van Peter? Richelraet) stamde. (Mogelijk draagt zij de voornaam Margaretha). Wellicht dat het huwelijk met Richelraet is te vinden en misschien iets over hun nalatenschap? De families Richelraet en van Haeff zijn nauw gelieerd en hun belangen rond *Het Witte Paard* dragen het karakter van grote gemeenschappelijkheid.

Stiefzoon Gerhard Richelraet -rentmeester van de stad- komt over een paar zaken echter niet tot vergelijk met zijn stiefvader. Het is duidelijk dat zij het niet zo goed met elkaar kunnen vinden.

Ten eerste een geschil over een stuk land van 2 morgen, ten tweede een geschil over pacht en geld en ten derde dient stiefvader Willem nog 50 gulden te betalen aan de jongste broer van Gerhardt; Willem (van Richelraet) overeenkomstig het huwelijkscontract. Dit contract zou ik graag eens inzien om te zien welke voorwaarden er in staan en wat er geregeld werd en voor wie! Deze hele zaak kan een interessant licht doen schijnen op de relatie tussen deze twee families. De trouwdatum van het tweede huwelijk ligt rond 1677. Wellicht ook het moment waarop *Het Witte Paard* overgaat naar (stief)zoon Willem van Richelraet.

Op 4 febr. 1690 wordt genoemd Wilhelm van Haeff fl. 3.16.— en in het raadsprotocol van 16 mrt. 1690 komen we het volgende tegen: *Rentmr. Richelraht bracht E.E. Magistrat voor welcher massen ahm 15e Januarij jungsthen sein Stieffvatter Wilhelm Haeff sich zwaer ahnverbotten innerhalb funff Tagen, die zwischen ihn und seinen Stieffkinderen special zwischen ihn und Rentmr. van Richelrath stehende Forderung und Gegenforderunge zu liqidiren und welcher massen sein über demselben ein des van E.E. Magistradt vergaunete vierzehen Tagen terminus dass nun voralsnoch ungeachtet Er seinen Bruder zu ihm geschickt, zu keiner wichticheit kommen kan und da hingegen sehr wiedrigen bescheidt bekommen. als [ ] van E.E. Magistradt duas commissarios aus dem mitte des E.E. Magistradts zu dem [tiren] welche autoritate Magistratur den selben zur [wersin] [befassener] liqidate ur ... zu langrude mitteln ahnhalten sollen.* De derde mei en op 12 juli komt in een protocol opnieuw Gemeinmann Provisor Willem Haeff voor.

1691 De 22e nov. wordt opnieuw gesproken over Provisor Haeff. Op 26 nov. wordt vermeld: *ex communitate fr: Wilhelm von Haeff.*

Jaarrekening van het arme Mannenhuis over 1692 *Ontfangen aen geltrente en Willem ten Haeff gilt jarlijx uijt sijn hujs in de Vostraat den Bonten pels op martini 2 ½ alde daler ad 45 st. wort jarlijx betaelt met 3 daler 22 ½ st. fl. 3.22. 1/2*

1692 Provisor Willem van Haeff mode Willem van Richgelraet gilt uijt zijn hujs Het witte Pert jarlijx op Sunte Jacobi 15 daler. Ook is er dit jaar sprake van Willem Abels, een familie die we later nog weer tegenkomen. Ook nog Provisor Willem van Haeff In de Bonte pels erffgn. Jan van Dueren voor die onmondige kinderen gilt uijt een stuck lant groot 2 morgen ande Cleefsestraet gelegen jarlijx 8 gld 10 stuiver. Verder nog Drei dragers hebben in Het Witte Peert tot Willem van Richgelraet verteert 8 halve bier betalt fl. 2.4.—.

De Bonte Pels

Het genoemde huis De Bonte Pels, waarover jaarlijks een rente verschuldigd is van fl. 3.22.1/2 zagen we eerder als eigendom van de tante van Willem; Margaretha. Zij was getrouwd met Hendrick Voest en ze betalen exact evenveel rente uit hun huis in de Vosstraat. Al eerder wordt een huis in de Vosstraat genoemd. Het ziet ernaar uit dat dit huis, waarvan ik het idee heb dat het ook een herberg is, via de generatie van zijn vader in de familie blijft.

Op 3 juli 1692 wordt genoemd *Deputirte Wilhelm Haeff* als Gemeinmann.

Op 15 juli Deputirte Gemeinmann Prov. Wilhelm Haeff en op 25 aug. wordt gesproken van *der Rentmr. ten Haeff*.

Op 2 sept. vermeldt het raadprotocol: *Resolviret dass der Rentmr. ten Haeff dem Magistrat vorbringen (naar voren brengen, aanvoeren) solle, wollten alsdan dem Rentmeister in allen nötige Handt leisten.*

1693 In dit jaar wordt de jaarrekening van het armen Mannenhuis opgemaakt en bijgehouden door Rutger van den Bosch. Idem, ontfanck van geltrente: de erffgen. Wilhelm ten Haeff jarlijx uit het hujs Den Bonten pels in de Vosstraat op martini 2 ½ alde dalder ad 45 st. nog betaelt met 3 dalder 22 ½ st. Twee restant jaers ontfangen fl. 7.15.--.

Handwritten manuscript snippet showing entries from a ledger or account book. The text is written in cursive and includes names like 'Wilhelm van Richgelraet' and 'Wilhelm van Haeff', along with monetary amounts and dates.

1693 ...erffgen. Wilhelm van Haeff in den Bonten Pels gelden jaerlijx uijt een stuck lants groot 2 morgan aen de Cleefse straet 8 daler 10st. 2 restant jaers ontfangen fl. 16.20.—

Betaelt aan prov. Wilhelm van Haeff voor 29 kannen sujite melck 2 st. per kan fl. 1.28.—. Inkomsten uit verpacht land (31 jan. 1693) ...uyt een koolhoff buiten de Steenpoort enersiets weduwe Haeff, anderseits oeck weduwe Haeff, rondom in Heggen die heeft dicke Marij niet gebruyckt.

Volgens de genealogie van den Bosch (uit de coll. Langenberg) moet Wilhelmus in 1693 zijn overleden.

Samenvatting.

Indien we de verzamelde informatie over het leven van Wilhelmus Willemzn. Op een rij zetten, dan kunnen we een aantal zaken vaststellen die voor de stamreeks van belang zijn.

In de eerste plaats is Wilhelmus de eerste van Haaff wiens doopplaats en –datum teruggevonden is! Eerdere generaties konden worden samengesteld door een grote hoeveelheid gegevens uit het stadsarchief van Goch als een legpuzzel in elkaar te passen.

Via de genealogie van Van den Bosch komt de doop van Wilhelmus tevoorschijn. En nog wel op het eerste blad van het vroegste bewaard gebleven doopboek, 7 december 1631. Zijn vader, ofschoon niet genoemd door Langenberg, blijkt Wilhelmus te zijn. In een acte uit juni 1666 wordt Wilhelm van Haeff Wilhelms Sohn genoemd wanneer hij schutterskoning is geworden.

Ook zijn trouwdatum 32 jaar later in Goch kwam uit het trouwboek tevoorschijn en de echtverbintenis met Catharina aen den Heijden werd vervolgens steeds weer vermeld als er opnieuw een kind ten doop werd gehouden.

Tien kinderen kregen ze. Vijf jongens en vijf meiden. Voor zover achterhaald kon worden is het feitenrelaas van de dochters en hun respectievelijke echtgenoten (Milius, Basten, Cluit en van den Bosch) in dit hoofdstuk aan de orde geweest.

Het is een sterke generatie want alle kinderen worden volwassen en negen van de tien huwen bewijsbaar. Voor zover bekend zijn er geen vroeg overleden kinderen vastgesteld.

Van de jongens zorgen er vier voor mannelijk nageslacht. Gillis, Wilhelmus, Petrus en Joannes zullen hierna uitbreider aan de orde komen.

Uit de hoeveelheid aangetroffen informatie was het in eerste instantie lastig om het leven van Wilhelmus los te weken van dat van zijn vader die ook Wilhelmus heette. Ook krijgt hij zelf weer een zoon die Wilhelmus heet.

Onze Willem participeert in het stadsbestuur van Goch en is regent (provisor) van het Arme Mannen- en vrouwenhuis (1665-1692). Hij wordt genoemd als Gemeinmann, Wegemeister en Puttmeister (1654-1692). Deze functies werden eerder uitgelegd. Verder is Wilhelmus lid van het St. Georgius schuttersgilde waarvan hij in 1666 en 1667 koning is. De feesten van de schutterij worden o.a. in de herberg *Het Witte Paard* gevierd.

Willem is van 1666-1677 eigenaar van deze herberg. Hiervoor bezat de familie *De Bonte Pels* in de Vosstraat, zeer waarschijnlijk ook een Gastwirtschaft van de familie.

Wilhelmus trouwt na overlijden van Catharina rond 1677 met de weduwe van Petrus (?) van Richelraet, een rijke koopman uit Goch.

Zeer waarschijnlijk zijn er huwelijksvoorwaarden gemaakt bij dit tweede huwelijk dat helaas maar kort duurde (ca. 8-14 jaar) en de gebroeders Richelraet hebben na haar overlijden kennelijk een iets ander idee over de nalatenschap van hun moeder dan Wilhelmus. Twee van de drie (stief)zonen van Willem, Gerhard en Willem van Richelraet, hebben dan ook via de schepenbank nog een appeltje met hun stiefvader te schillen na het overlijden van hun moeder in november 1688. Wilhelmus overlijdt voor zover dit achterhaald kon worden vijf jaar later in 1693.

[Ga naar Xlla](#)